

örmény származású Dr. Dóczy Pál, vagy a szintén örmény Dr. Asgjan Berj Sant, de kaptak ilyen díjat igen nagy tudású jogászok, mint Dr. Imre Ernő, művészek, írók és nem utolsósorban a Herder-díjas Sütő András, és más közéleti személyiségek, mint Keresztes Gyula, aki sokat tett a város fejlesztésért.

Minden erejét latba vetve sikerült a Zsögödi Nagy Imre képeit a Múzeum pincéjéből - ahol raktározták - a felszínre hoznia, de nem sikerült egy emlékszobát létesítenie, ahol a világhírű művész kiváló műveit méltó keretek között tegyék láthatóvá a nagyközösség számára. E téren minden próbálkozása akadályokba ütközött.

Mint ahogy nem sikerült a Városháza épületét a város tulajdonába visszajuttatnia, pedig azt annak idején Dr. Bernady városatya a város számára építtette, hogy a mindenkori polgármesteri hivatal székeljen benne. Ezt az erőfeszítést is elgáncsolták.

Polgármestersége alatt a hivatal Marosvásárhely Városháza Közlönye címen kétnyelvű lapot jelentetett meg. E kétnyelvűség igazolja, hogy a város összlakosságához szólt és tudósított, nemzetiségre való tekintet nélkül.

Országszerte cikkek, kommentárok jelentek meg róla a sajtóban a választási kampány alatt. Az is elhangzott, hogy "alkalmatlan" e funkció betöltésére.

Az évek folyamán közelharcot vívott a kétnyelvű táblák elhelyezéséért, melyek Déva várához hasonlóan reggelre nem leomlottak, hanem újra átfestődtek, mint kitűnt, sok esetben rendőri felügyelettel (nehogy a "pingálókát" illetéktelenek megzavarják). Ebből állt az alkalmatlansága, hogy kitartott elvei mellett? 2000 március havában jelent meg a Városháza közlönyének 12. száma, két nyelven. Ebben részletesen taglalja az utóbbi évtized egyik legfontosabb beruházásáról szóló híreket: a Dózsa György utca korszerűsítését. Aluljáróval, civilizált módon.

A kétnyelvű lap, melynek címe MONITORUL PRIMARIEI TARGU MURES, a hírt szintén leközi, de itt az utca névadója DOJA GHEORGHE nevet visel.

Vajon, abból áll-e Fodor Imre alkalmatlansága, hogy a temesvári mártírt DÓZSAként, a valós nevén nevezi?

B. Júlia

Keresztes Zoltán

Az erdélyi örmény KERESZTESEK családfája

Rokoni szeretettel unokabátyámnak, Keresztes Istvánnak

Nincs talán olyan ember a földön, akit ne érdekelne a származása. Kik voltak az őseim? Honnan jöttek? - teszi fel a kérdést és sokáig keres-kutat, hogy ezt kiderítse.

A kereken 310 évvel ezelőtt Erdélyben letelepedett mintegy tízezer örmény leszármazottai - köztük mi, a Keresztesek is, - szintén ezt kérdezzük. Kevesen vannak azonban közöttünk olyanok, akik erre a kérdésre válaszolni is tudnak. Pedig erdélyi örmény őseinkről, valamint családuknak elődeiről általában már nagyon sok minden ismert, tisztázott dolog. (Forrásmunkáim közül haszonnal forgattam Szongott Kristóf, Ávédik Lukács, Hovhanesian Eghia, H. Dj. Siruni és Tarisznyás Györgyi könyveit az erdélyi örményekről.)

A családi hagyatékban maradt meg a mellékelt csoportkép, amelyet nem tudok nosztalgikus meghatódottság nélkül nézni. Négy nő és hat férfi néz ránk nagy komolyan a képről, ahogyan a gyergyói fotográfus 1885-ben beállította őket.

Id. Keresztes Antal - akit a képen már nem láthatunk - Szamosújváron született ugyan, de Gyergyóditróban vette feleségül Miklós Rózát és ott is telepedett le. Valószínűleg őt gyászolja

felesége (a fénykép hátsó lapjára írt bejegyzés szerint "Anyjuk az egésznek"), és gyermekeik: Kristóf, István, János, Antal, Lukács, Gergely, Katalin, Náni és Amália. Több mint egy évszázada, 1885-ben. (A férfiak közül az egyetlen szakáll nélküli Gergely nagyapám, mert ő csak a következő évben, 27 évesen nősült.)

Gyönyörű nagy család...

Amint szorgos kutatómunkával kitűnt, a kilenc testvérnek mintegy 380 leszármazottja lett: gyermekeik, unokáik, déd- és ükunokáik -, akik mi vagyunk... Megpróbálom megírni közös őrmény ősaink Arméniából való hét és fél századdal ezelőtti (1239) eljövételének történetét, lassú vándorlásukat nyugat felé, életük sorát Erdélybe költözésük (1672) után, a Keresztesek életét a fénykép készült idején (1885), majd a családfa teljes kibontásával megrajzolni a ma élő utódok életét, a lemenő- és oldalági rokonok kapcsolatait.

A megrajzolt kép elsősorban a nagycsalád tagjai számára érdekes, de a család története s a családfa kialakulása majdnem azonos sok száz és sok ezer erdélyi őrmény család történetével. ANI... Itt kezdődik az erdélyi őrmények, s ugyanakkor a mi családunk története. Hogy a kapcsolatot megértsük, vissza kell mennünk térben és időben.

A Fekete-tenger és a Kaszpi-tenger közötti területen fekszik a Kaukázus hegység. Tőle délre tör égbe "az őrmények szent hegye", az Ararát. Őrmény neve Maszisz, 5165 m magas.

Évszázadokkal ezelőtt az Ararát déli oldalán egy virágzó főváros élt, az akkori Arménia fővárosa: Ani.

"A királyszékes Ani", amelynek "1001 temploma és egymillió lakosa volt", ahogyan azt keleties túlzással sokszor leírták. A város története, miként az őrmény nép eredetének története is, a régmúlt idők titokzatos kódéba vész.

Az őrményekről már Hérodotosz is ír. A Kr.e. 14. században hettita ékírásos emlékek emlegetik a Hájaszta-Azzi törzsszövetséget. Ehhez pedig tudni kell, hogy az őrmények saját magukat hájnak nevezték, csak az idegenek adományozták nekik az Arme... nevet. Az is tudott, hogy az őrmények a Kr.e. VII. században telepedtek le Urartu ősi birodalmában.

Arménia mindig az ütközőállam szerepét játszotta Európa és Ázsia határán. Különösen azután, hogy püspökük, Világosító Szent Gergely az egész őrmény népet keresztény hitre térítette. Vallásuk és gazdagságuk miatt (kitűnő mesteremberek és jó kereskedők) állandóan ki voltak téve a szomszédos és távolabbi népek támadásainak. Pusztították őket a perzsák, majd Nagy Sándor hadai. Később a bizánciak hódították meg virágzó országukat. Sorozatosan rabolták őket az arabok és a szeldzsukok. Majd jöttek a kurdok és a grúzok. Amint az őrmények kiheverték az egyik vérontás veszteségeit, újabb hadak irtották - rabolták őket.

A X. században négy királyság osztozott Arménián. A Bagratida dinasztia tagjainak egyike volt II. Asod király, "a Vaskezű", aki a Sirág tartomány területén fekvő ANI-t, az Arpa folyó menti kis erődöt fővárossá emeli, bástyákkal, öles falakkal megerősíti. 1010-ben kezd épülni Ani gyönyörű székesegyháza, akkor létesített impozáns könyvtárának romokban ma is álló falai a lakóinak magas fokú műveltségéről tanúskodtak. Védőszentjük, Világosító Szent Gergely tiszteletére templomot emelnek, a Szent Gergely kápolnát, amelynek formáiban bizánci és gót (!) elemeket találhatunk, a palotáik is a keleti építőművészet csodáinak tűnnek a ma már teljesen elcsöndesült romvárosban.

Akkoriban úgy hitték, hogy eljött végre a Kánaán, hogy a gyönyörű, virágzó városban békésen munkálkodhatnak az addig oly zaklatott életű őrmények.

Elindult azonban keletről a "sárga vihar", Dzsingisz kán és mongoljai, az Arany Horda, a mongol állam teljes hadereje. És bár a kán 1227-ben váratlanul meghalt, a tengerár már nem tudott megállni. Egyik vezére, Csormakán vette ostrom alá ANI-t (1239-ben), és a kétségbeesetten küzdő ANI-beliek - a ma is látható, romjaikban is lenyűgöző látványt nyújtó bástyák és városfalak ellenére - sem tudták tartani a várost. A vad mongol harcosok raboltak,

romboltak, gyilkoltak, kardélre hányták a város lakosait. Az északi kapun át halálfélelemtől űzve menekültek, rajzottak ki azok, akik túléltek az öldöklést (egyres forrasok mintegy 30.000-re becsulik számukat), míg mögöttük pokolként lángolt a felgyújtott város. Ők a mi őseink, tőlük származtak a később Erdélybe költöző örmények.

ANI elpusztult. Végleg egy évszázaddal később földrengés végzett vele; még az is romba dőlt, ami a tatárjáráskor megmaradt. Azóta ANI halott romváros. Ma kísérteties csend uralja, helyét már a térképek sem jelzik... A kutatókon kívül már csak mi emlékezünk a hajdani fővárosra, ANI-ból elmenekült örmény őseinkre. Mi, ma is élő leszármazottak. A menekülők ideiglenesen a Kaukázusban telepedtek meg. Ez volt "a népek hegye". A kipsák tatárok miatt itt sem éltek békességben. Egy évszázad múltán pedig újabb mongol hullám indult Ázsiából nyugat felé és az örményeket ismét tovább kergették - sodorták.

Ezúttal a Krím-félszigetig jutottak, amely a Genovai Köztársaság fennhatósága alatt állott. Itt szívesen fogadták az ugyancsak keresztény örményeket, akik rövid idő alatt bebizonyították, hogy szorgalmas nép: letelepedésük után falvakat, városokat alapítottak, fejlesztettek. Kaffa városát (ez az ősi Theodoszia, a mai Feodoszia) körfallal, erődítésekkel látták el.

Ezek után a genovaiak rájuk bízta a Krím-félsziget védelmét, s ők jó ideig eleget is tettek ennek a várakozásnak.

(folytatjuk)

Ítélet és dicséret

A legújabb, magyarországi szereposztás szerint az állampolgár elkövet, a bíróság íté. Függetlenül.

Nem szoktam írni, felszólalni. Most kénytelen vagyok reagálni, mert személyemben is érintett vagyok.

Tájékoztatásul az előzmények: dr. Issekutz Sarolta (a feleségem) 1998-ban pert indított az Országos Örmény Önkormányzat ellen személyiségi jogai megsértése, jóhírneve sérelme miatt, mert az OÖÖ törvénytelen módon, alaptalan vádakkal kizárta tagjai sorából, valamint 1998 májusában egy 12 oldalas Országos Örmény Hírlevélben - az Ararát mellékleteként - súlyos, becsületsértő, rágalmozó irásokat jelentetett meg, amelyekben bűncselekmények elkövetésével vádolták őt és engem. Az I. fokú ítélet a keresetet elutasította. Azaz, a bíróság úgy vélte: dr. Issekutz Sarolta személyiségi joga és jóhírneve nem sérült. A perben feleségem semminemű bizonyítást nem folytatott, hiszen a perrendtartás szerint a vádak valódiságát a vádlónak kell bizonyítania. A tárgyalás során az OÖÖ tanúként felvonultatta ugyanazokat a személyeket, akik rágalmozták. Ők megismételték a korábbi vádakot. A tárgyalás során semmilyen valóságos bizonyítékot fel nem hoztak, tényleges tanút nem idéztek.

Az elsőfokú (nem jogerős) ítéletet az Ararát c. lap teljes terjedelmében lehozta, az EÖGYKE-Füzetek ezt nem tette meg, mert az ítéletet a Magyar Köztársaság független bírósága szégyenfoltjának tekintjük.

Nem jogerős, amit írok. Csakhogy - ezt állítják - a "saját cégembe" önkormányzati pénzeket pumpáltam át. Hogy volt-e valaha érdekeltségem a DILOG Kft-ben, ahová "átpumpáltam"? Egyáltalán, pumpáltam-e? Ez a Magyar Köztársaság Bíróságát nem izgatja.

A Magyar Köztársaság Bírósága függetlenül íté, hiszen a kutya ugat, a karaván meg halad... "Elhangzott a szó, szól az induló..."